

SMÅFÖRETAGS BAROMETERN

Norrbottnens län

Juni 2018

Ett samarbete mellan:

företagarna

Swedbank och
Sparbankerna

Innehåll

Om småföretagsbarometern	3
<i>Nettotal och konjunkturindikatorn</i>	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Norrbottens län	4
Det ekonomiska läget och näringslivet i Norrbottens län	5
<i>Näringslivet i Norrbottens län</i>	5
Småföretagsbarometern – Norrbottens län.....	7
<i>Konjunkturindikatorn</i>	7
<i>Sysselsättning</i>	9
<i>Orderingång</i>	10
<i>Tackat nej till order</i>	11
<i>Omsättning</i>	12
<i>Lönsamhetsutvecklingen</i>	13
<i>Företagens prisförväntningar</i>	14
Expansionsutsikter och hinder för expansion	15
Slutsatser och policyförslag	18

Om småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Swedbank och
Sparbankerna

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerns konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalen för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Sammanfattning av konjunkturläget i Norrbottens län

- **Konjunkturindikatorn** för länet är positiv och fjolårets avmattning har nu återhämtat sig. Konjunkturen är fortsatt positiv i Norrbotten, men sett till samtliga län i landet har Norrbotten den lägst uppmätta tillväxttakten i konjunkturen. Under det kommande året räknar länets företag med en ökad tillväxttakt.
- **Sysselsättningstillväxten** har ökat i Norrbotten sedan fjolåret då sysselsättningen var på en negativ nivå. Tillväxten är i år positiv och länet ligger strax under riksgenomsnittet. Under de kommande 12 månaderna förväntar sig Norrbottens företag att sysselsättningstillväxten ska fortsätta att tillta.
- **Orderingången** för länets småföretag har återhämtat sig sedan fjolårets nedgång och ökar i årets mätning, till skillnad från orderingången i riket som helhet vilken har mattats av något. Förväntningarna på de kommande 12 månaderna är att tillväxttakten ska öka.
- **Omsättningstillväxten** i Norrbottens län har avtagit sedan i fjol. Årets mätning visar att 43 procent av företagen i Norrbotten haft en ökad omsättning samtidigt som 26 procent haft en minskad omsättning. Utfallet av de senaste 12 månadernas omsättningstillväxt blev dessvärre inte som företagen förväntat sig då företagen i fjol trodde på en ökad tillväxttakt. Förväntningarna inför kommande år är positiva.
- **Tillväxten av lönsamheten** i Norrbottens län har i likhet med riksgenomsnittet avtagit i länet under de senaste 12 månaderna. I förra årets Småföretagsbarometer förutspådde företagarna att lönsamhetsutvecklingen skulle nå historiska rekordnivåer. Utfallet av företagens lönsamhetstillväxt blev därmed inte på den höga nivå som de förväntade sig i fjolårets rapport.
- Småföretagen i Norrbottens län upplever sämre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet. Andelen företag i Norrbotten som ser **goda utsikter att expandera** är i årets mätning 61 procent, jämfört med riksgenomsnittet på 70 procent.
- **Största tillväxthindret** i Norrbotten är bristen på lämplig arbetskraft. Tuff konkurrens samt höga arbetskraftskostnader är de näst mest betydande expansionshindren.

Det ekonomiska läget och näringslivet i Norrbottens län

Inledningen av 2018 präglas av en fortsatt god konjunkturutveckling för de svenska småföretagen med en fortsatt vilja att anställa och expandera. En bidragande faktor är konjunkturutvecklingen i omvärlden och i Europa vilket driver på den svenska exporten. Inte minst OECD-länderna har haft en stark tillväxt i industriproduktionen under det gångna året. För första gången på drygt tio år är dessutom hela Europa i en relativt stark tillväxt samtidigt. Flera av de tidigare östeuropeiska länderna visar mycket starka ökningar av bruttonationalprodukten, BNP.

Den svenska exporten och konjunkturutvecklingen drivs också på av en svag krona. Samtidigt som den svaga kronan gynnar exportföretagen utmanas många importerande företag med fallande marginaler, i synnerhet inom detaljhandeln där möjligheterna att höja priserna ut mot konsument ofta är begränsade.

Näringslivets investeringar ökar också i takt med kapacitetsutnyttjandet. Den positiva bilden har återkommande bekräftats av en fortsatt optimism hos företagen, även om allt fler tecken tyder på att högt ställda förväntningar om konjunkturutvecklingen inte har införlivats. Allt fler företag upplever också att det är svårt att finna lämplig kompetens och bristen på arbetskraft är stor i en rad branscher. Trots detta har vi sett relativt begränsade löneökningarna och inflationen har inte stadigvarande nått upp till målnivån på 2 procent.

Svårigheter för växande företag att rekrytera och anställa är ett betydande tillväxthinder för småföretagen samtidigt som kostnaderna för att anställa är höga relativt våra konkurrentländer. Om kompetensförsörjningen, som det ser ut, fortsätter att dämpa företagets tillväxtmöjligheter så riskerar det leda till att konjunkturläget mattas av.¹

Förändrade amorteringsregler kombinerat med osäkerhet gällande ränteutvecklingen och bristen på lämplig arbetskraft i byggsektorn har också bidragit till att bostadsmarknaden har kylts av något, i synnerhet i storstadsregionerna. Att internationella investerare börjar bli bekymrade för den svenska bostadsmarknaden syns bland annat i värdet på kronan som har försvagats ordentligt den senaste tiden. Oro på bostadsmarknaden och en hastig inbromsning av bostadsbyggandet riskerar att få en negativ inverkan även på andra sektorer om investeringstakten hos företag och hushållen faller tillbaka.

Mycket tyder på att förväntningsbilden av konjunkturläget håller på att förändras.

Valåret 2018 riskerar att bli inledningen på en svagare konjunkturutveckling. Småföretagens vilja och möjligheter att expandera och anställa blir då än viktigare för att möta samhällsutmaningarna framöver. Oavsett konjunkturläge så är förutsägbara villkor som underlättar och stödjer företagande avgörande för företagets långsiktiga tillväxt.

Näringslivet i Norrbottens län

Råvaruindustrin är motorn i Norrbottens näringsliv. Malmen, stålet, skogen och vattenkraften är viktiga både för länet och för Sverige. Exporterande tillverkningsföretag, en växande tjänstesektor, turismen och småföretag inom många olika områden får allt större betydelse. Under senare år har också en rad testverksamheter etablerats i inlandskommunerna, också dessa baserade på ett internationellt kundunderlag redan från start.

¹ Samtidigt som arbetslösheten har minskat så består tudelningen på arbetsmarknaden, inte minst arbetslöshetsgapet mellan inrikes och utrikes födda. Det tycks som att den svenska arbetsmarknadsmodellen är problematisk när det handlar om att skapa nya vägar in på arbetsmarknaden. Sverige har lägst andel låglönejobb i EU och den största skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda enligt OECD. Se bl.a. OECD 2010.

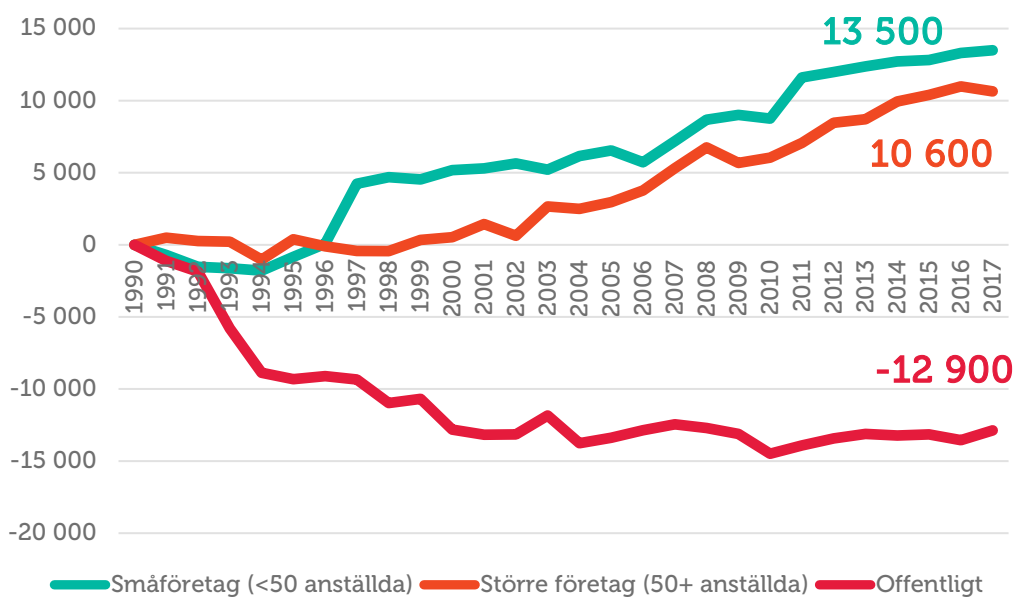
Gruvbolag som LKAB och Boliden, samt stålbolaget SSAB står för en stor del av sysselsättningen och skapar också möjligheter för företag inom en rad verksamheter i anslutning till storbolagens verksamhet. Näringslivsstrukturen gör emellertid också att konjunkturen i Norrbotten blir relativt påverkad av internationella faktorer som råvarupriser och utvecklingen av exportefterfrågan.

Under det senaste året har utvecklingen varit mindre positiv och i lägre takt än genomsnittet för riket. Till viss del är detta en följd av politisk och ekonomisk oro i vår omvärld, det relativt sett stora beroendet av ett mindre antal stora företag och demografi- och näringslivsstrukturen i länet. I Norrbottens län har basnäringarna fortfarande stor påverkan på företagsklimatet. Gruv- och stålindustrin har det tufft med låga priser på järnmalm vilket påverkar lönsamheten hos primärt LKAB. Som en direkt följd av detta så skjuts planerade investeringar upp vilket påverkar underleverantörer, konsulter etc. Även stålindustrin med SSAB i spetsen går igenom en relativt tung period, med en relativt svag efterfrågan på produkterna till följd av den låga globala efterfrågan på stål. Inom pappersindustrin är det något bättre med Kappa Kraftliner i Piteå samt Billerud Korsnäs i Kalix. Turistnäringen går fortfarande bra och kännetecknas av en stabil framtidstro.

Den lokala näringslivspolitikerna måste fortsatt verka för att få fler nya företag att etablera sig i regionen. Det förutsätter ett brett samarbete med näringsliv, regionsföreträdare och andra organisationer. Dialogen med och inom näringslivet är avgörande för att stärka näringslivets framtida förutsättningar.

Figur 1 visar att det är de mindre, växande företagen som står för sysselsättningstillväxten i Norrbottens län. Men just i Norrbotten så är också företag med mer än 250 anställda viktiga arbetsgivare, vilket gör att sysselsättningstillväxten ser lite annorlunda ut än i majoriteten av länen.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Norrbotten län sedan 1990 (källa: SCB)²

² Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

Småföretagsbarometern – Norrbottens län

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

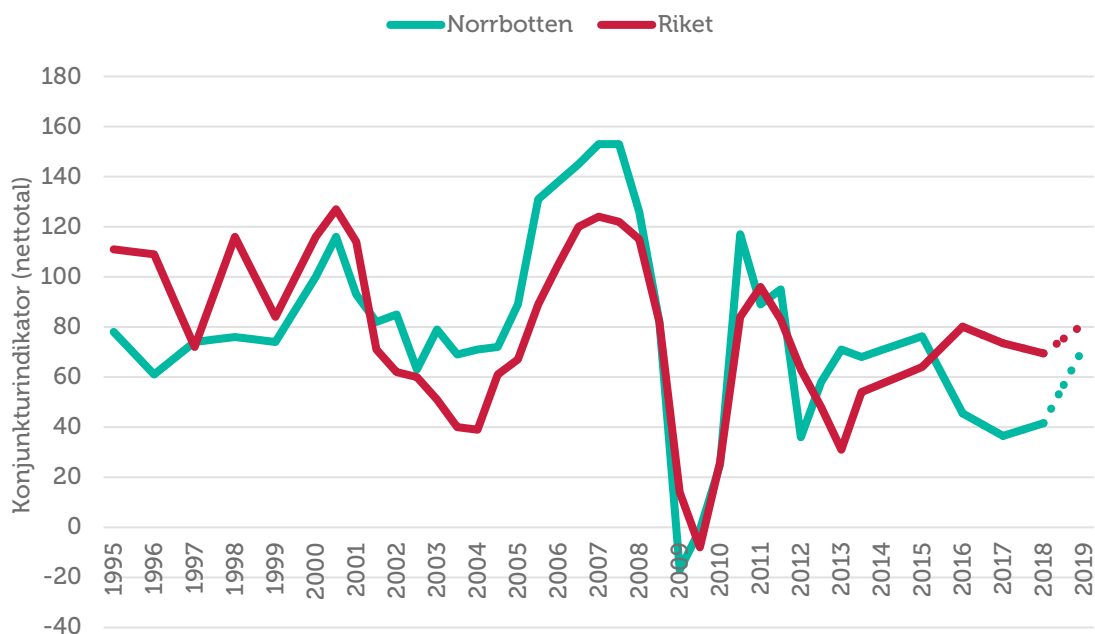
Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

I Småföretagsbarometern redovisar vi Norrbotten läns utveckling vad gäller sysselsättning, orderingång och omsättning för att få en bild över konjunkturläget. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet.

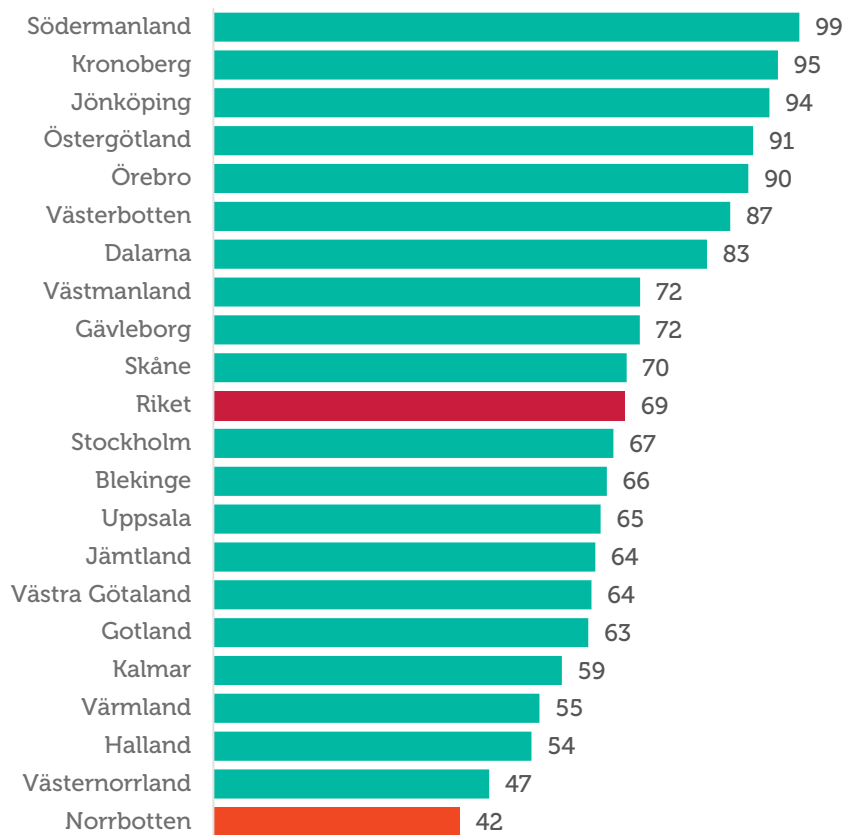
Konjunkturindikatorn för länet var mellan åren 2013-2015 högre än för riket som helhet, men har i de två senaste mätningarna legat under riksgenomsnittet. Avmattningen har nu återhämtat sig och nettotalet är i årets mätning 42, jämfört med fjolårets 37. Konjunkturen är fortsatt positiv i Norrbotten, men sett till samtliga län i landet har Norrbotten det lägst uppmätta nettotalet. Utfallet i konjunkturtillväxten blev således lägre än vad företagen hade förväntat sig i fjolårets mätning då det förväntade nettotalet för konjunkturindikatorn skulle bli 88. Under det kommande året räknar länets företag med en ökning, där indikatorn förväntas hamna på 72. Konjunkturindikatorn i hela Sverige tros öka till 81.

Sammantaget kan det konstateras att konjunkturen för småföretagen i Norrbottens län försämrades dramatiskt 2008- 2009, i samband med den globala finanskrisen. Energi- och råvarupriser verkar påverka Norrbottens konjunkturutveckling i högre grad än i övriga Sverige. Återhämtningen tros dock fortsätta under det kommande året, även om detta estimat kan påverkas av såväl konjunkturen i Sverige som i vår omvärld.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Norrbottens län och riket 1995-2018

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2018

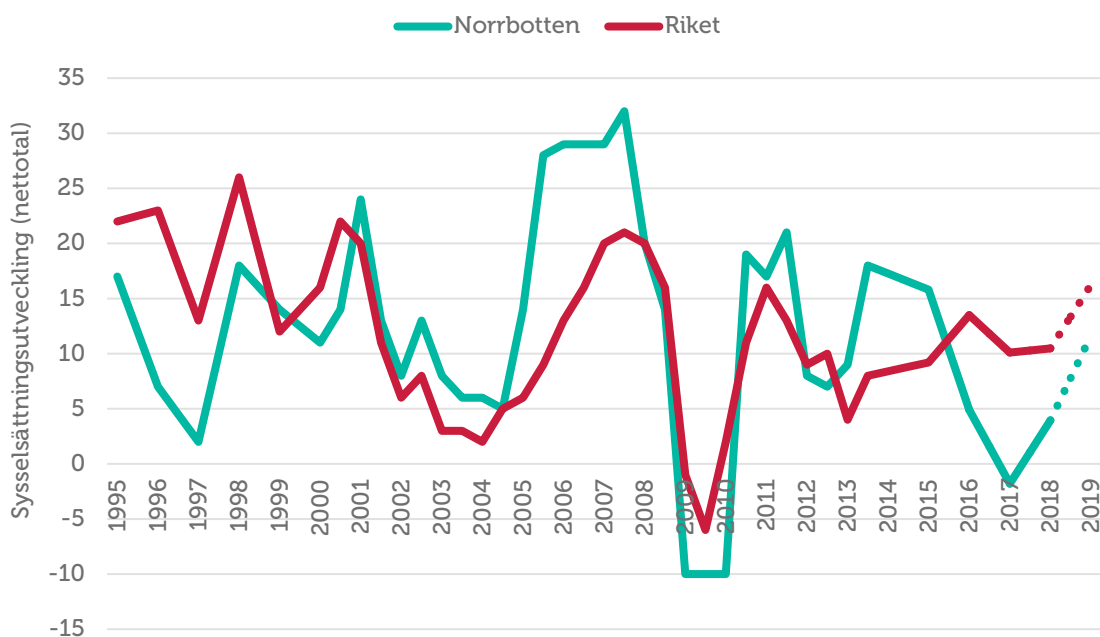

Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett nettotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningstillväxten har ökat i Norrbotten sedan fjolåret då andelen företag som hade minskat sysselsättningen var större än andelen företag som ökat sysselsättningen. Nettotalet var då negativt på -2. De senaste 12 månaderna har 18 procent av företagen i Norrbottens län ökat sin personalstyrka samtidigt som 14 procent minskat antalet anställda i verksamheten. Detta ger i år en positiv sysselsättningstillväxt som resulterar i nettotalet 4, jämfört med det oförändrade riksgenomsnittet på 10. Sysselsättningstillväxten är således på liknande nivå som innan fjolårets nedgång, se figur 4. Under de kommande 12 månaderna förväntar sig 17 procent av Norrbottens småföretag att öka antalet anställda och prognosen för sysselsättningstillväxten hamnar på ett sammanvägt nettotal på 12.

Figur 4 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Norrbottens län och riket 1995-2018

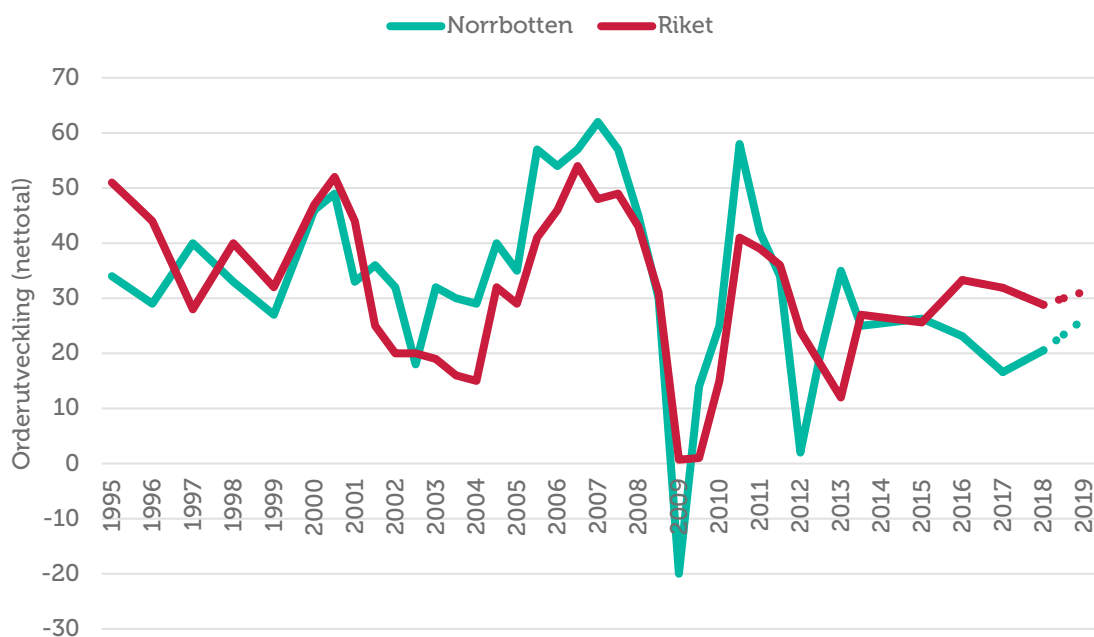
Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Även orderingången för länets småföretag har återhämtat sig sedan fjolårets nedgång och ökar i årets mätning till ett netttotal på 21, jämfört med fjolårets 17. Orderingången i riket som helhet har mattats av något till ett netttotal på 29. Av samtliga företag i Norrbotten har 36 procent haft en ökad orderingång samtidigt som 15 procent haft en minskad orderingång de senaste 12 månaderna, vilket är klar förbättring sedan föregående mätning då var femte företag sett en minskad orderutveckling.

Förväntningarna på kommande 12 månader är positiva där en något oförsändrad andel av företag tror på en ökad orderingång, medan endast 7 procent av företagen tror på en minskning. Det sammanvägda nettotalet för 2019 blir således 26, vilket är något lägre än de förväntningarna i riket.

Figur 5 Orderutveckling (netttotal) i Norrbottens län och riket 1995-2018

Tackat nej till order

När tiden inte räcker till, om personal saknas, eller då finansiering saknas till nödvändiga investeringar kan många företag behöva tacka nej till order. Av samtliga småföretag i länet har 34 procent tvingats tacka nej till order, vilket är lägre än riksgenomsnittet där 42 procent av företagen tackat nej till order under de senaste 12 månaderna.

Det är även en lägre andel i fjol som har tvingats tacka nej till order, då andelen för år 2017 var 43 procent.

Den enskilt största orsaken till att företagen i Norrbottens län tvingats tacka nej till order är på grund av de redan har mer att göra än vad de hinner med, vilket hälften av företagen i länet anger. Detta är en lägre andel än i fjol (59 procent) och jämfört med riksgenomsnittet på 49 procent ser vi att kapacitetsbristen är densamma i länet som för riket som helhet.

Arbetskraftsbristen, exempelvis kompetens- och matchningsproblem, är på en oförändrad andel sedan fjolårets mätning och anges därmed i högre grad än för riksgenomsnittet som en orsak till att företagen i länet har tackat nej till order. I länet anger 20 procent av företagen detta som den främsta anledningen.

Vidare uppger 16 procent av företagen att de tackat nej till order på grund av att de är osäkra på kunden.

Resultaten visar att företagen särskilt behöver möta kapacitets- och arbetskraftsbristen för att upprätthålla den goda konjunkturutvecklingen och nå fortsatta framgångar i skapa jobb och välfärd. s

Figur 6 Tackat nej till order

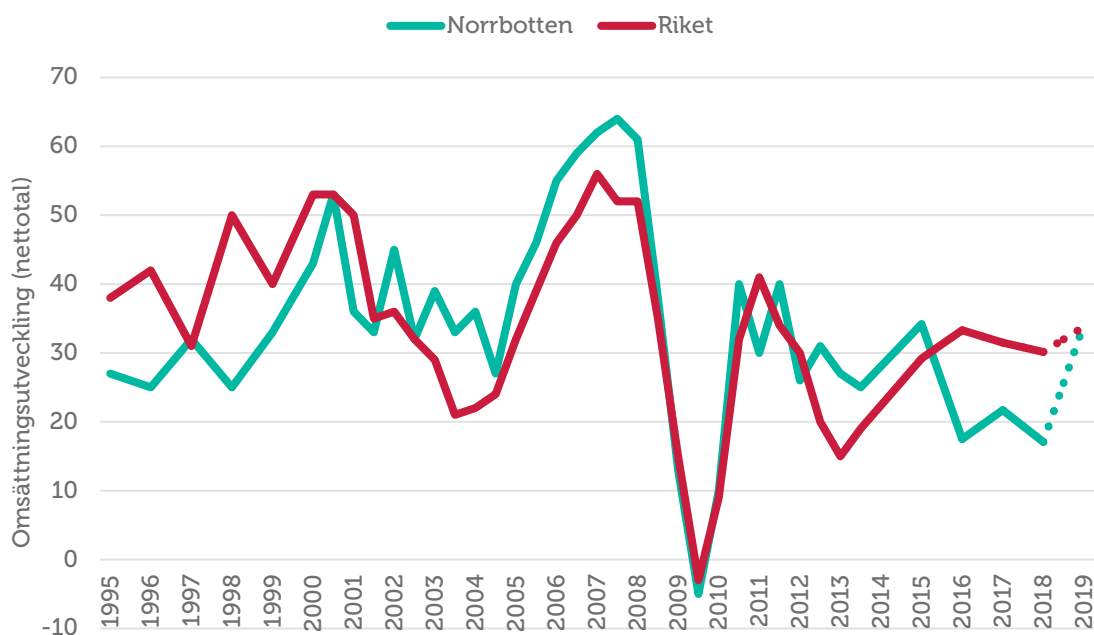
Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten i Norrbottens län har avtagit sedan i fjol. Årets mätning visar att 43 procent av företagen i Norrbotten haft en ökad omsättning samtidigt som 26 procent haft en minskad omsättning, vilket ger ett sammanvägt netttotal på 17. I figur 7 ser vi alltså att omsättningstillväxten, i likhet med riksgenomsnittet, minskat i Norrbottens län. Utfallet av de senaste 12 månadernas omsättningstillväxt blev dessvärre inte som företagen förväntat sig då företagen i fjol trodde på en ökad tillväxt till en nivå på nettotalet 37.

Förväntningarna inför kommande år är positiva. Totalt sett tror företagen i Norrbotten på en ökad omsättningstillväxt de kommande 12 månaderna som gör att nettotalet landar på 34, vilket är i nivå med riksgenomsnittets förväntningar.

Figur 7 Omsättningsutveckling (netttotal) i Norrbottens län och riket 1995-2018

Jonas Nordin *Regionchef Företagarna Norrbotten*

Årets Småföretagarbarometer redovisar en ljusning för företagen i Norrbotten. Länet ligger fortfarande på sista plats i riket, men konjunkturindikatorn ökar jämfört med förra året.

Det är främst sysselsättningstillväxten och orderingången som bidrar till det förbättrade konjunkturläget, både områdena ökar mer än riksgenomsnittet.

Företagen i länet ser dock en minskning gällande omsättnings- och lönsamhetstillväxt.

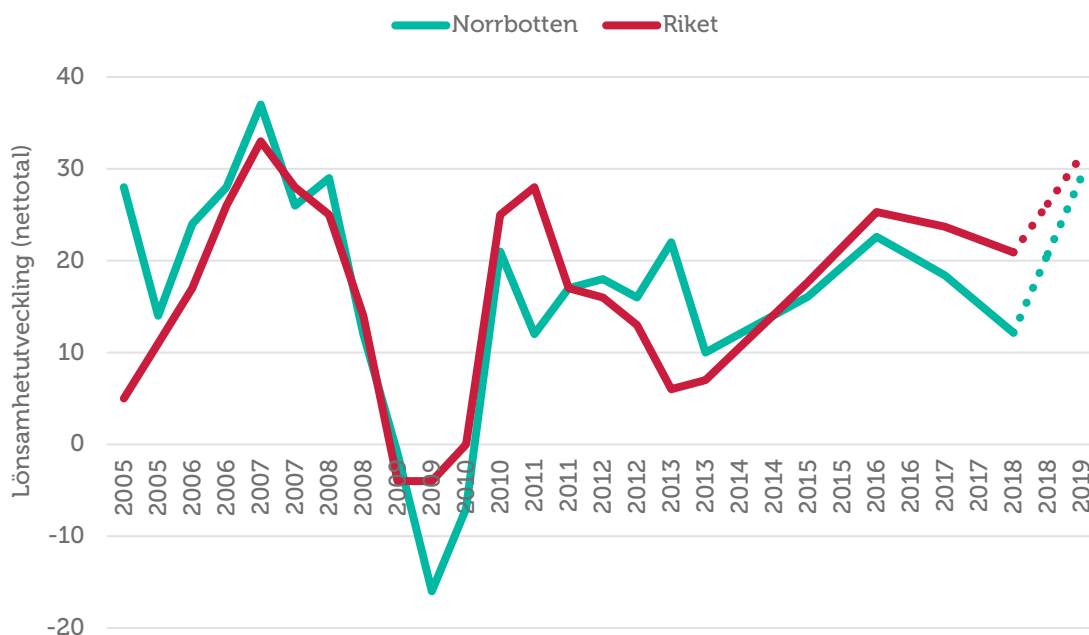
Det största tillväxthindret är fortsatt svårigheterna att hitta lämplig ny arbetskraft. Generationsskiftet på grund av stora pensionsavgångar påverkar alla arbetsgivare, både privata och offentliga.

Förra året hade företagen väldigt positiva förhoppningar inför framtiden. Trots att Norrbotten haft en förbättring gällande konjunkturindikatorn har framtidstron försämrats. 61 % ser goda utsikter att expandera, att jämföra med rikssnittet på 70 %.

Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter till att växa genom investeringar och nyanställningar är delvis hänförlig till lönsamhetsutvecklingen. De tämligen dramatiska rörelserna i lönsamheten avspeglar framförallt hur småföretagen påverkas av den internationella konjunkturen men också av svängningar i den inhemska ekonomin. I förra årets Småföretagsbarometer förutspådde företagarna att lönsamhetsutvecklingen skulle nå historiska rekordnivåer. Nettotalet förväntades landa på 40. I ljuset av detta är utfallet en besvikelse. Tillväxten av lönsamheten i Norrbottens län motsvarar i år ett netttotal på 12, jämfört med fjolårets 18. Lönsamhetstillväxten har alltså, i likhet med riksgenomsnittet, avtagit i länet där 32 procent av företagen haft en ökad lönsamhet samtidigt som 20 procent haft en minskad lönsamhet de senaste 12 månaderna. Motsvarande netttotal för riket som helhet är 21. För det kommande året förväntar sig småföretagen totalt sett ett netttotal för lönsamhetsutvecklingen på 29, vilket är något lägre än riksgenomsnittet. Av företagen i länet förväntar sig 39 procent en förbättrad lönsamhet samtidigt som endast 10 procent förväntar sig en försämrad lönsamhet i verksamheten.

Figur 8 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Norrbottens län och riket 2005-2018

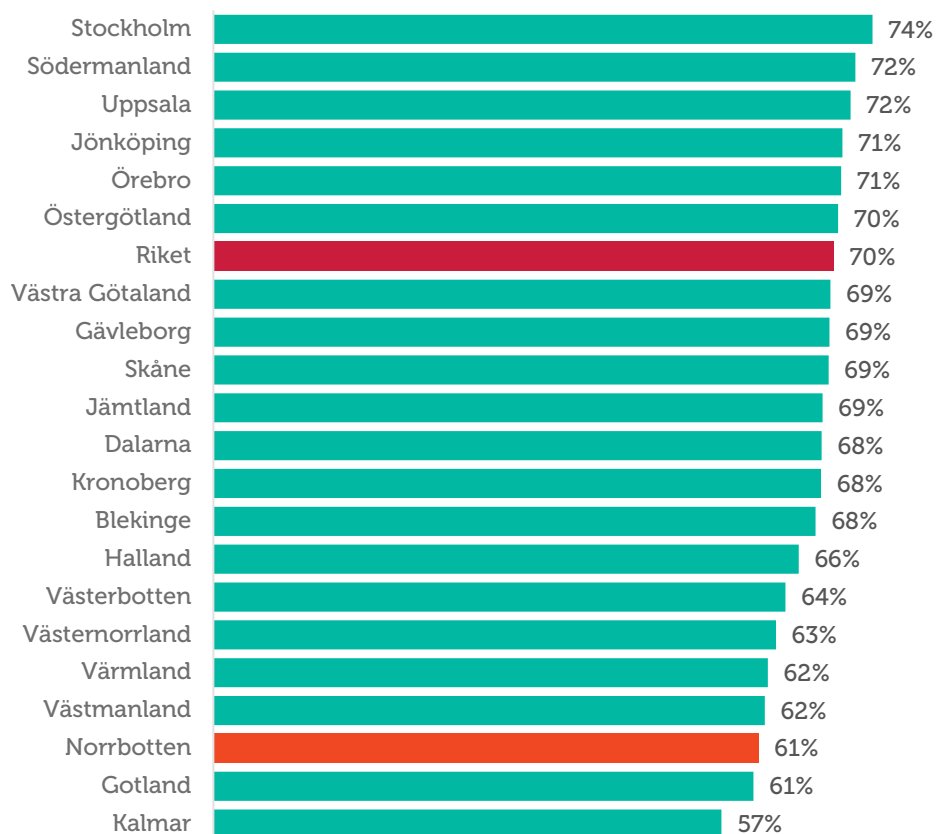
Företagens prisförväntningar

Företagens planer på eventuella prisförändringar ligger på likartade nivåer som förra året. Av länets småföretag förväntar sig 42 procent höjda försäljningspriser under det kommande året samtidigt som endast 2 procent tror på minskade försäljningspriser, vilket ger ett sammanvägt netttotal i prisförväntningarna på 39. Detta ligger i nivå med riksgenomsnittets förväntningar där nettotalet är 37.

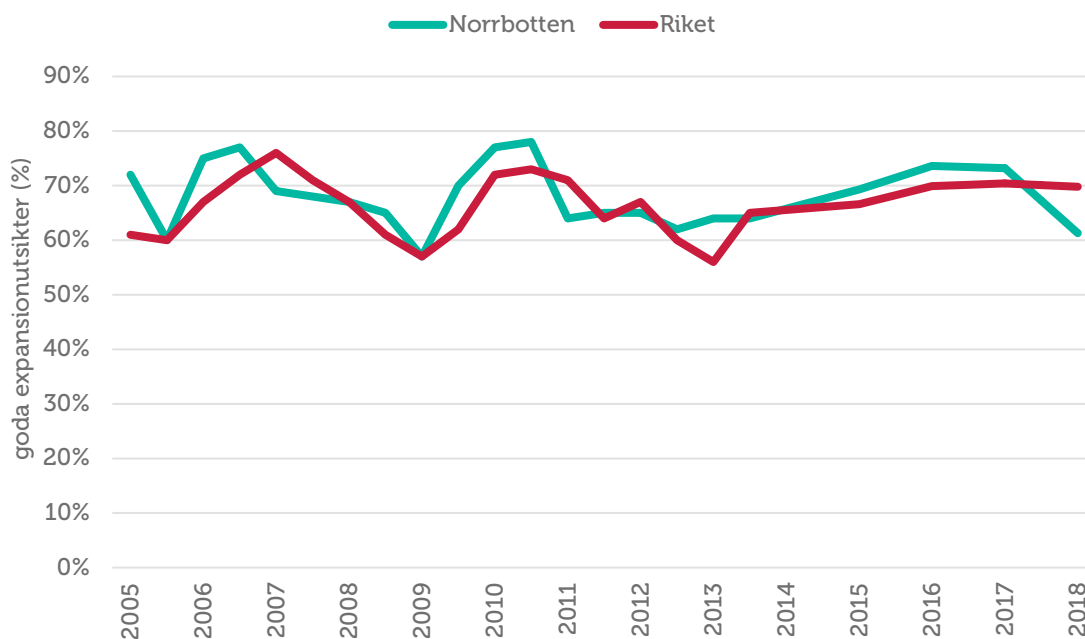
Expansionsutsikter och hinder för expansion

Småföretagen i Norrbottens län upplever till skillnad från i fjol sämre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet. I fjolårets mätning såg 73 procent av företagen goda möjligheter till expansion. Andelen företag i Norrbotten som ser goda utsikter att expandera är i årets mätning 61 procent, jämfört med riksgenomsnittet på 70 procent. Omkring 9 av 10 företag i Norrbotten vill växa.

Figur 9 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2018

Figur 10 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Norrbottens län, industri- och tjänstesektorn 2005-2018

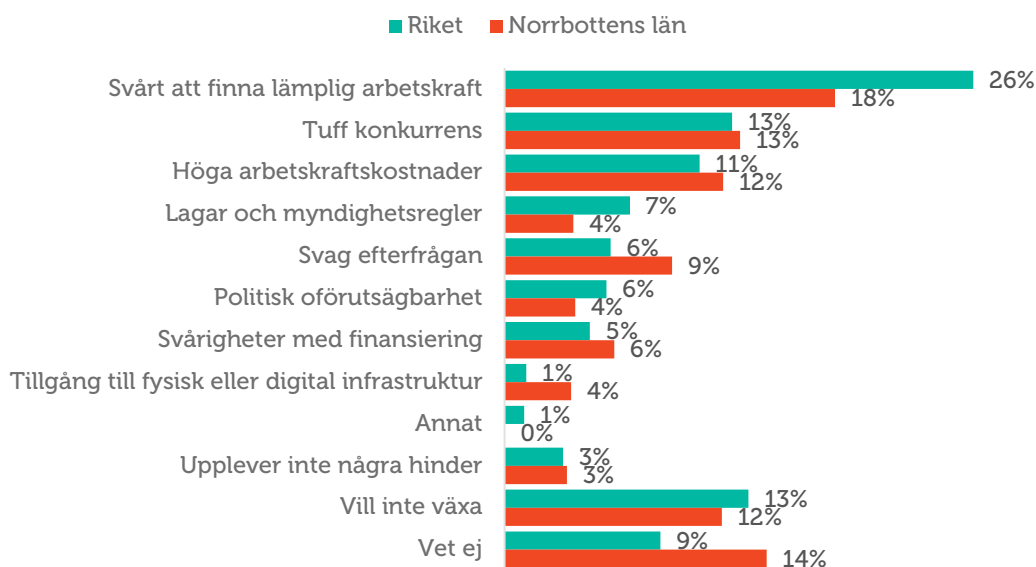
Brist på lämplig arbetskraft är fortsatt det största tillväxthindret som Norrbottens småföretag upplever. Vid fjolårets mätning uppgav 25 procent detta som det största hindret för expansion – denna andel har nu minskat till 18 procent. Motsvarande andel för riksgenomsnittet är 26 procent. Det finns flera orsaker till rekryteringssvårigheterna. Men i dagens konjunkturläge är det inte för höga lönekrav eller kostnaden för att anställa som skapar de största problemen. De största utmaningarna ligger i matchningen. Företagen hittar inte personer med rätt utbildning och erfarenhet.

Tuff konkurrens är ett betydande hinder för företagen i Norrbotten med 13 procent av företagen som upplever detta som största expansionshinder. I årets Småföretagsbarometer har vi bitt företagen specificera vilken typ av konkurrens de upplever. Tittar vi på svaren som är angivna för riket som helhet svarar vart tredje företag, som uppgett att de upplever tuff konkurrens som ett tillväxthinder, att konkurrensen kommer från nya försäljningskanaler. Detta är sannolikt en konkurrens som även företagen i Norrbottens län upplever. I figur 12 ser vi att företagen i länet bedömer just nya försäljningskanaler som viktigt för företagets tillväxt.

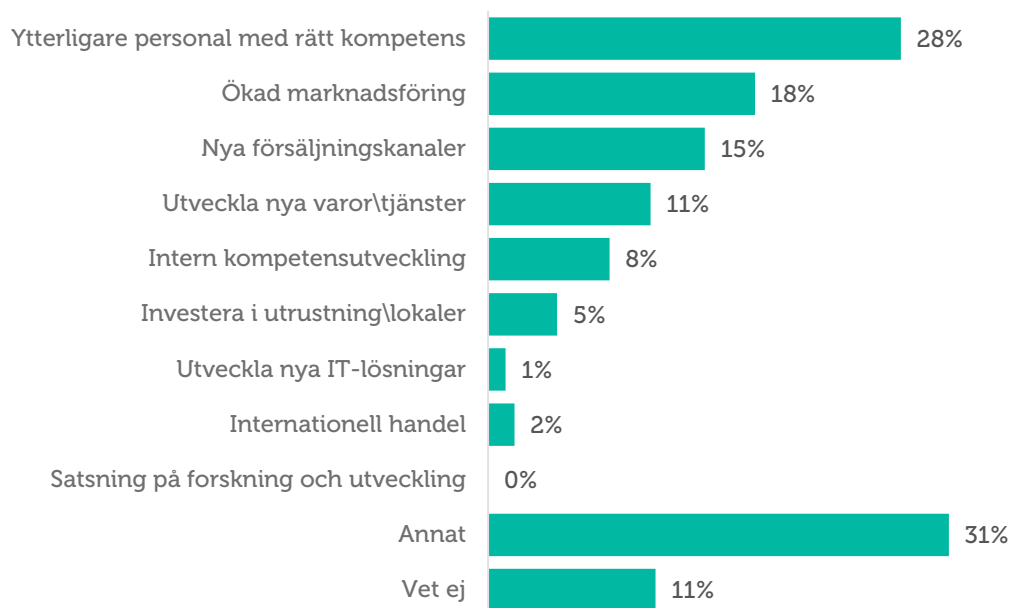
Även om höga arbetskraftskostnader inte upplevs som det största hindret för tillväxt är det fortsatt i toppen av orsakerna bland tillväxthinder. Skatter och kostnader för arbetskraft, inklusive socialavgifter tillhör de stora kostnadsposterna för många företag och påverkar direkt lönsamheten och risken med att driva företag.

Svag efterfrågan är det främsta hindret för tillväxt för 9 procent av företagen i Norrbotten, vilket är en högre andel än för riksgenomsnittet.

Figur 11 Tillväxthinder enligt företagen i Norrbottens län och i riket 2018 (procent)

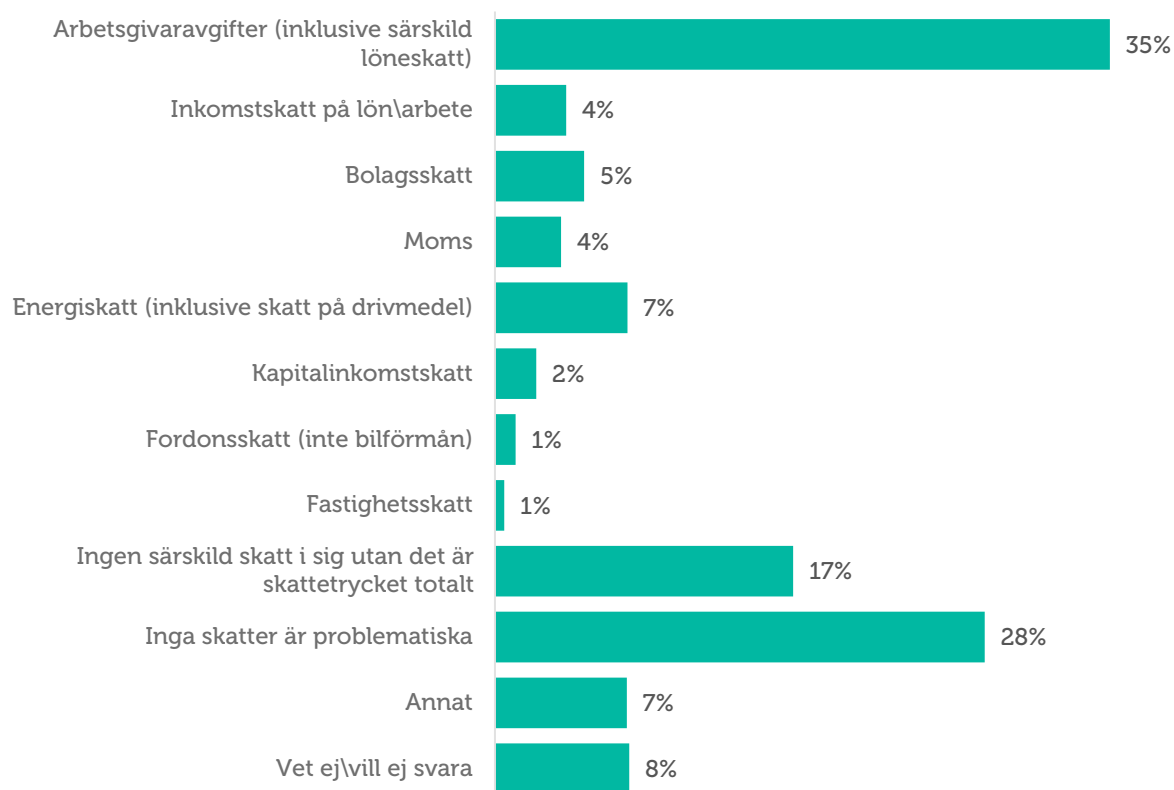

Figur 12 Vilka faktorer bedömer ni som viktiga för att företaget ska kunna växa?

Tittar vi specifikt på skatteområdet (Figur 13) ser vi att det framförallt är arbetsgivaravgifterna som upplevs som ett hinder för att utveckla företaget. Till detta kommer också bolagsskatt samt energiskatt. Dessa skatter anses dock i mindre grad utgöra ett hinder för tillväxten i företaget. Omkring var fjärde företag anser inte att skatter utgör ett hinder för utvecklingen av företaget.

Figur 13 Om det finns skatter som du upplever utgör hinder för er att driva ert företag på önskat sätt, vilka skatter anser ni det i så fall vara?

Slutsatser och policyförslag

Den svenska konjunkturen har fortsatt att utvecklas väl under det senaste året. Framförallt företagen i tillverknings- och exportsektorn upplever en fortsatt god konjunktur. Men nu finns tydliga tecken på att toppen kan ha passerats. För andra året i rad sjunker den samlade konjunkturindikatorn och den ligger nu under det historiska genomsnittet på netttotal 69 jämfört med historiska genomsnittet på 76. Företagen har också reviderat sina förväntningar och ser nu mindre positivt på utvecklingen framöver. Framförallt har förväntningarna på orderingången fallit tillbaka.

Konjunkturen är fortsatt positiv i Norrbotten, men sett till samtliga län i landet har Norrbotten det lägst uppmätta nettotalet. Utfallet i konjunkturtillväxten blev således lägre än vad företagen hade förväntat sig i fjolårets mätning då det förväntade nettotalet för konjunkturindikatorn skulle bli 88. Under det kommande året räknar länets företag med en ökning, där indikatorn förväntas hamna på 72.

De främsta hindren för företagets tillväxt är svårigheterna med att hitta lämplig kompetens, höga arbetskraftskostnader och tuff konkurrens från exempelvis nya försäljningskanaler. Många företag upplever att det är svårt att hinna med och i Norrbotten har nästan fyra av tio företag tackat nej till order under det senaste året. De främsta skälen till varför företagen

tackat nej till order är återigen kapacitetsbrist och svårigheterna med att hitta arbetskraft med rätt kompetens.

Trots detta ser sex av tio företag goda möjligheter att expandera. Årets Småföretagsbarometer visar också att företagen räknar med fortsatt god lönsamhet. Frågan är bara om företagens tillväxtplaner kommer att kunna realiseras. Det näringspolitiska arbetet bör därför under det närmaste året fokuseras på att åtgärda matchningsproblemen på den svenska arbetsmarknaden. Reformen som sänker trösklarna för att anställa behövs också för en mer inkluderande arbetsmarknad på sikt.

Konjunkturutvecklingen i omvärlden fortsätter att bidra positivt till den svenska tillväxten, men det finns också en betydande oro vilket också avspeglar sig i en svag krona. Till detta kommer också det inhemska parlamentariska läget, vilket medför en politisk oförutsägbarhet som kommer att bestå in i nästa mandatperiod. Arbetsmarknadsåtgärder, skatter och andra för konkurrenskraften viktiga frågor riskerar att hamna i långbänk med risk att nyinvesteringar och anställningar skjuts på framtiden.

Goda tillväxtförutsättningar för Sveriges småföretag oavsett i vilken bransch eller var i landet de befinner sig är avgörande för välbefinnandets utvecklingen. Även om svensk tillväxt fortfarande är stark finns det områden där reformer skulle ha stor betydelse.

Säkra småföretagens tillgång till kompetens

Svenska småföretags svårigheter med att hitta arbetskraft med rätt kompetens har blivit allt mer akuta. Kvaliteten på det svenska utbildningssystemet måste höjas på alla nivåer och bli mer anpassat efter arbetsmarknadens efterfrågan.

Sänk kostnaden för att anställa och underlätta rekrytering

Många företag upplever att kostnaderna för att anställa är för höga. Fler vägar in i arbetslivet behövs för de grupper som idag står utanför arbetsmarknaden.

Ta ner trösklarna för att starta företag

Många svenskar funderar på att starta företag men det är betydligt färre som tar steget. Fler skulle våga förverkliga sina affärsidéer om balansen mellan risk och avkastning förbättrades. Att till exempel utveckla och anpassa trygghetssystemen för företagare skulle kunna ha en avgörande betydelse.